

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny felvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

Folyó 2dik félévi (juliust-decemberi) teljes számú példányokkalszolgálat még a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezés; halálkozás; jöjünk a megye és centralisatióval tisztába VIII. (vége); külföldi műértő tekintélyek véleménye Beszédes duna-tiszai esztornatervéről; horvátországi dolgok; Széchenyi István gr. Zemplényben, vagyis Pannonia gözös Tokaj melletti kikötése's gróf Széchenyi István fogadtatasa; a zemplényi fióktársulat ülése; budapesti napló.)

Amerika. (A vámbill elfogadtatik a képviselőknél; harc-terti és mexicói hírek.)
Portugália. (Kormányi végzemény a miguelista kísérleteket illetőleg.)

Anglia. (Juli 20ki alsóházi ülés; földművelő társulat lakomája; O Connell levele a repeal melletti izgatásról.)
Franciaország. (Ujabb merény Lajos Filöp életellen.)

Egy hírt.

Értesítő; dunavizállás.

Magyar- és Erdélyország.

Őcs. 's ap. kir. Főlsége Bujánovics Endre magy. kir. helytartósági valóságos titoknokot ugyanezen kormányhatóságnál számfeletti tanácsnokká kinevezni; Kallós Lajos ügyvédnek „Magyar magánjog alapelvei” czimű munkáját pedig legfens. magánkönyvtárába elfogadni méltóztatták.

A szigeti sósállítási hivatalnál Bolchevics Ignác sómászállónak hasonló tisztnőségben Tisza-Ujlakra áthelyeztetése által a sómászállóállomás megürült.

Halálkozás. Karlsbadból érkezett szomorú tudósítás szerint b. Gervay Sebestyén József es kir. státus- és conferentialis tanácsos, a status-conferentialis tanácsnagot igazgatója, sz. István apost. királyrend keresztése's több más bony. rend vitéje és tulajdonosa aug. 1jén reggeli 6 órakor életének 61ik évében makacs, gyógyíthatlan altestbajban elhunyt. Tánoríthatlan hűség a fejedelem iránt, terjedelmes hatáskörében ernyedetlen munkásság, valódi vallásos érzelem, melly minden tetteit irányzta, szives részvét, mellyel minden tanács- és segélykérő iránt megelőzőleg viseltetett, képezék jellemző vonalait. Az elhunyt emléke, kinek halála által a státus nagy veszteséget szenvedett, mindazoknál, kik őt's nemes tulajdonit közelebbről ismerék's méltánylák, feledetlen marad. (W. Z.)

Jöjünk a megye és centralisatióval tisztába. VIII. (Vége.)

6) scholion. — Szeretnők e scholionban pontosan kimutatni a differentiókat, mellyek léteznek a szabadelvű és conservatív megyebarátok, vagyis a valódi és ál megyebarátok közt. Azonban e feladat nem scholionba való. Ezekből csak egy illy differentiát — egyet a legfőbbekből — szemelünk ki, melly itt következik:

Legujabb időben valamint a magyar centralisták azt akarták ránk okoskodni, hogy a megyerendszer a kormányi felelősséget lehelenné teszi: úgy a magyar conservatívek megint azt erőködtek ránk bizonyítani, hogy: „a megyék statutarius joga el fogja nyelni a törvényhozást.” — Mindjárt in limine azt jegyezzük meg e gyöngéd féltékenységre, hogy mi ezt, ex genesi, szintegy merő taktikának ismerjük, mint a centralisták po. itóját. Még pedig nem is finom taktika ez, hanem csak afféle magyar fogás a régi conservatív időkből, miszerint igen sok követeltetett, hogy valamiké megnyeressék. Szeretnők t. i. a mi conservativeink mindenképen, ha a megyék statutarius joga a brogálatnak kergo ugyancsak magaan felhangolják a vádat ezen jog ellen, mondván: hogy a z a törvényhozást is maholnap elnyeli. Tudják ők, hogy e tétel igen vakmerő's még inkább őrés. De biznak benne, hogy ha ma nem, hát holnap, ők ülnek be a magyar alsóház székeinek többségét: 's ekkor aztán az illy üres, de éppen azért nagyon kongó positiókkal messze lehet haladni be a maradásipolitikába; és ha nem is érhetik azt el, hogy kegyesen a brogálat's ek a statutarius jog, legalább annak korlátolt zását hiszik és reménylik illy magasra hangolt váddal kieszközölhetni. 'S ez az ő tulajdonképeni céljuk.

Nem nehéz átlátni, hogy a megye csak akkor vágha be a törvényhozási körébe (vagyis csak úgy nyelhetné el a törvényhozási kört), ha statutarie olly határozatokat alkotna, mellyek vagy a pozitív törvény ellen, vagy az alkotmányos köz és magány-jogok ellen irányulnak. És szoros következtetés szerint csak akkor állana be ezen jog korlátozásának szüksége is, ha a megye illy értelemben vágha be sarkóját a törvényhozási körébe, azaz ha törvény és jogelíenes statutumok hozatalát kísértené meg. Igen de, hiszen uraim! jól tudják önközül az okosabbak, miszerint arra, hogy a megye ne alkosson illy tilos jellemű határozatokat, számszerint négy hatalom ügyel fel ellenör-

zőleg, u. m. a htanács, a kancellária, a fejedelem és a törvényhozás. 'S nyolcz század alatt, mióta t. i. sz. István a megyéket megteremtette, egész a pestmezei esetig (az isméretes szóbeli eljárás behozatala iránt törvényszékekben) alig tudunk más esetet, midőn statutum-alkotásért akár a nevezett felsőbb hatalmakkal legkisebb öszszeütközés, akár a megyéknek korlátok közé utasítása szükségeltetett volna. Amde a mi conservativeink nem elégszenek meg a feljebb értelmezéssel, miszerint: „csak akkor vágha a statutum törvényhozási körébe's következőleg csak akkor lenne (logice) korlátozandó a statutarius jog, ha a törvény és pozitív jogok sértetnének meg ezen jog gyakorlata által.” — Ők ezzel be nem elégszenek, hanem továbbmennek, hátrafelé, — 's míg mi azt mondjuk: „saját körében, statutum által, mindenben szabadon intézkedhetik a megye, csak a törvényt's törvényes jogokat ne sértse” — addig a conservativek így állítják fel saját positiójukat: semmit sem szabad statutum által rendezni, a mit törvényhozási körébe vág.” — Értitek elbarátink, a esinyt? Mi pozitíve szölnök, a conservativek negative — hiszen politikájukhoz. De mi világosan is szölnök, mert megmondjuk mit tartunk korlátnak a statutarius jogra nézve. Ők homályosan beszélnek, mint az oraculum; ugyanis ők azt mondják, hogy semmitsem szabad statutum által rendezni, a mi törvényhozási körébe vág: de aztán, hogy mi vág's mikor vág a törvényhozási körébe? ezt már önkényök szerént, mindig a hatalom kényére hagyják, értelmezik. 'S ekkép, ha olly valamit akarna p. o. Vas megye statutarie elintézni, minek elintézése önközök érdekében áll, ekkor ez föltétlenül nem tekintetnek törvényhozási vágónak. Ellenben ha Mármaros olly valamit akarna statutarie megállapítani, mi már önközök ellen van, ekkor ez föltétlenül törvényhozási körébe vágónak kereszteltetnek. 'S így tulajdonképen is (korlátozva a statutarius jog) nem is. — Ismételjük, a mit feljebb mondánk, hogy: éppen az illy korlátozás a mi conservativeink célja.

És valóban, napjainkban, már ezen conservatív sententia a statutarius jog felett többször említették mint illik és mint alkotmány szerűen szabad volna. — Pedig, urak, azért hogy a törvényhozási körébe vágónak látszik, sőt ha valósággal ezen körbe vág is valamely statutum, még nem következik, hogy az törvénybe ütközös legyen. Ugye hogy nem következik? Már pedig a 3dik R. 2dik cziménél fogva, 's t. b. a megye teljes szabadsággal állapíthat meg statutum által mindent, mi törvény's törvényes jogokba nem ütközik. Ez a törvény világos, elmagyarázhatlan rendelkezése. — Oh, ha azon állítólagos oknál fogva, mivel egy és más a törvényhozási körébe vág, mindaz azonnal elleneztetetnek, elutíthatnak, akkor nem mondaná a magyar közjogtudós: hogy a melly megyei statutumot a törvényhozás jónak lát eltörölni, mindig eltörölheti. Ekkor illyesmit mondani, értelmetlen badarság volna. 'S ekkép tulajdonképen soha egy statutumot sem lehetne, minden törvényes jogunk mellett is, hozni: mert hol nem lehet egy kis rabulistica'sat. segedelmével (szinleg) bebizonyítani, mikép a szándékolt statutum csakugyan a törvényhozási körébe vág?

Egyszóval, azt állítani fel norma és cynosura gyanánt, hogy „a törvényhozási körébe vágó statutum föltétlenül meg sem mithető” — nem egyéb, mint ildomosan megadni sírját a megyék ebbeli sarkalatos jogának.

Hol van az egész Corpus Jurisban csak elvképen is érintve az, miszerint törvényhozási körébe vágó statutum nem alkotható? Az, igenis, világos szavakkal meg van állapítva, hogy a törvényekkel's törvényes jogokkal ellenkező statutum érvénytelen; de ezen kívül más korlátnak nyoma sincs nagy könyvünkben.

„Eddig és ne tovább, itt a törvény áll, mellynek küszöbe szent, mint szent volt a föld, mellyen az égő bokor előtt Mózes állt.” — isméretes szavak. 'S igaza volt annak, a ki e szavakhoz még illy commentárt írt: „a megyék statutarius hatalmának korlátjaul nem a mit, de a netovábbat állította fel a törvényhozási; minden szabad a törvények korlátin belül; jog szerűség szempontjából nyugodtak lehetünk, csak a törvényt által ne hágtuk legyen statutumunkkal. . . . ; a többie' korlátin belül p-
litika dolgt.”

Ezzel most vége a differentióknak. — Majd ha egy kis heverő időnk lesz, a többit is kimutatjuk a kétféle megyebarátok közt.

7) scholion. — Ezen utolsó scholionban egy végső általános párvonalt fogunk huzni a megye és centralisatió közt, mintegy recapitulatiojaul egész értekezésünk themájának:

1) Centralisatióban legfőbb hatalom elméletileg a törvényhozás: a megyerendszer mellett is az. Demig amott a törvényhozás egyáltalában nem a nemzetakarata reflexiója: addig a megye elmélete szerint a törvényhozási rendszerint a nemzetakarata megtestülése.

2) Megyerendszer mellett, ha megvesztegethetné is a kormány a képviselőházat, ezt a nemzet csak magának tulajdoníthatná Centralisatióban ha a miniszter megvesztegette a képviselőket, erről a nemzet sem nem tehet, sem rajta nem segíthet. Mig tehát megyerendszer mellett a nemzet saját szerencsésének vagy szerencsétlenségének csak maga lehet kovácsa: addig centralisatióban a nemzetet a kormány is megostorozhatja (megvesztegetven a képviselő kamrát).

3) Megyerendszer mellett, a (törvényhozási utasító) nemzeti többséget kell megvesztegetni, hogy czélt érjen a kormány: centralisatióban elég néhány képviselő. Mig tehát amott a megvesztegetés nehézsége miatt, az csak rendkívüli esetkép tűnik fel: addig centralisatióban a megvesztegetés (már csak a könnyűségénél fogva is) ugyszólván normalis állapot.

4) A centralisatió ildve mindig a törvényhozási megvesztegethetlensége's tökéletes függetlensége által van föltételezve; miszerint két fő szerencsétlenség érheti a centralisatiót: vagy t. i. a törvényhozási felülről a kormány általi megvesztegetése, vagy alólul a netán zajgó nemzet szenvedélye. Akármely oldalról támadatik meg a centralisált törvényhozás — vége minden erejének, tekintélyének. De kérdés: kikerülheti e centralisatióban rendszerint a törvényhozás akár a miniszter megvesztegetését, akár a népszavazást ostromát? hogy e két szírtet, beléjük ütközés nélkül, mindig állandón kikerülhesse, ez majd teljes lehetetlen, — miután felülről a miniszter's egyéb fő hivatalnokká lehetős reménye nyílt karokat mutat minden dicsvágó képviselőnek: alólul pedig a nemzet örökké szeretné saját akarátját a törvényhozási kerestül vinni, 's azon képviselőket, kik ebben neki segítségül vannak, népszerűségi nimbuszal kecsgeteti.

— Megyerendszer mellett a törvényhozási a képviselők által maga a nemzet nyilatkozik, 's így már alólul a nemzeti befolyás nem szenvedély- de egyes jog és kötelességekint tűnik elő; ezen befolyás tehát soha nem nevezhető (alóluli) megvesztegetésnek. Felülről szinte nem vagyunk, megyerendszer mellett, semmi veszélyben; mert bármely kérdésben is a megye elmélete szerint a képviselőház, az utasítások szerint határoz, —nem is említvén azt, hogy a megyének elég módja van a megvesztegetést bármikor a törvényhozási folyamata alatt paralyálni.

5) Centralisatióban, ha a törvényhozási a kormány megvesztegette, a nemzetnek ezt túrni kell; a dolgon nem segíthet, mert maga, mint láttuk, semmi pozitív hatalommal nem bír. Megyerendszer mellett a megvesztegetett képviselőt a küldők mindenkor visszahíthatják, 's feleltre vonhatják.

6) A centralisatió egyetlen egy garantiával bír, még pedig egészen szellemi természetűvel, melly t. i. csak akkor nyújt a jogállapotnak biztosítékot, ha nincs a törvényhozási (mint legfőbb hatalom) megvesztegetve, a mi pedig centralisatióban csaknem rendszerű eset, miután a megvesztegetés módjai olly számosak és olly könnyűk. És legjobb esetben is ezen egész garancia (a felelősség) csak utólagos hatású, tehát az alsóbb körű végrehajtásban szerföltt keveset ér; a megyerendszer három alkotmányos garantiát bír, miként megmutattuk. 'S a felelősség is sokkal gyakorlatibb sikerű (lehet) e rendszer mellett, hol nem a képviselőház függetlenül ítél, de a nemzet, a képviselőknak adott utasítások által. Az alsóbbkörű végrehajtást pedig az utólagos hatás felelősségen kívül még előző ellenörködéssel is biztosítja a megyerendszer.

7) Centralisatióban a felelősség elve egyedül a végrehajtó hatalom körében van megállapítva — me-

gyerendszer mellett a törvényhozás is némileg az utasító nemzetnek alá van rendelve, és ennek felelős. Még pedig a nélkül, hogy ez által a törvényhozás saját méltóságából legkisebbit vesztené. A nemzet t. i. nem gyakorolja a feleletre vonás jogát közvetlenül a törvényhozás egészén, de csupán a képviselőház egyes alkotó részein, egyedein. 'S ekkép a törvényhozó hatalom tekintete és a nemzet jogai épségben maradnak.

8) Megyerendszer mellett csak a nemzet maga és a fejedelem nem felelős, 's így csak két hatalom független: — centralisatióban a törvényhozó test sem felelős, valamint a nemzet és a fejedelem sem, így tehát három független hatalom — volna: ha a nemzetet is jogszerű hatalomnak lehetne nevezni, centralisatióban.

9) Megyerendszer mellett, midőn a végrehajtó hatalom a törvényhozásnak felelős, ekkor tulajdonképpen a nemzetnek felelős: — Centralisatióban a törvényhozás (sem egészben sem részben) nem nemzet. 'S így megtörténhetik, hogy a törvényhozás összeütközésbe jöjjön a nemzetakarattal. Miként ezt fentebb egy világos példával kimutattuk. Illy összeütközés, nemzet és törvényhozás között, a megyerendszer elmélete szerint teljes lehetetlen. — Mindezen párvonalok következtése és koronája:

10) hogy míg a centralisatio mivel, nagy, és erős nemzetnek is gyöngye álladalmi gépezet: addig a megyerendszer gyenge nemzetnek is erős és sokkal biztonságosabb alkotmányos institutio. — És ez az, a mit tulajdonképpen tehetségünk szerint meg akartunk mutatni.

Most isten áldja a türelmes olvasót — vizontalálkozásig is. Keresztury József.

A' dunatiszai csatorna. Minthogy lapjainkban a pestszegedi v. dunatiszai csatorna ügyét illető értekezéseket kimerítőleg közöltetünk, 's annak mind Beszédes által javasolt létesítésmódját, mind bold. Vásárhelyi Pálnak erre vonatkozó taglaló ellenvetéseit, mind Gáthy István módosítását, mind végre Horváth Józsefnek ezen módosításra 's Beszédes terve gyámogatására szolgáló észrevételeit 's egyuttal érintettük, hogy a' dunatiszai-csatornai választvány ily elágzó szempontok megbiralását három e' szakban európaszerte elhatározó tekintélynek tartott külföldi egyedre bízta eligazodhatás végett: vajjon annyi egymással ellenkező terv, elv és költségvetés közt létesíthető e' az említett csatorna? e' tárgy teljes felvilágosíthatására a' három külföldi tekintély véleményének rövid kivonatát szükségesnek tartottuk közölni következőkben:

a) **Klenze Lajos, bajorországi tükostanácsos és az udv. építészeti igazgatóság elnöke véleményének rövid kivonata a' dunatiszai csatorna felől:**

Miután K. ezen csatorna régibb és újabb tervei egész történetét tárgyalta, Beszédes J. ur tervével összekötött egyéb nagyszerű céljait, a' magyar kir. építészeti igazgatóság észrevételeit, Váshelyi P. ur ellenvetését 's ennek saját tervezeteit is méltányolta: igen természetesnek találja, hogy a' vállalkozó társaság annyi ellenkező terv, elvek és költségvetések közt, melyek okát koránsem a' hazai mérnökök avatatlanságában, hanem a' csatorna vidékének természetes akadályiban keresi — független szakértők véleményeit is szorgalmazta.

Mint ilyen mindenké elött is az előterjesztett munkálatokban nem lát kész tervet, hanem csak hiányos vázlatokat, melyekben, a' nivellatiót kivéve, minden csak hypothesisen alapul, mint a' magyar kir. építészeti igazgatóság is nyilván kijelenti birálatában, melynek eldöntő pozitívításához azért hiányzanak is a' biztos támpontok, melyek hiánya következtében saját ezen véleménye is csak oda szorítkozik, hogy inkább az elfogadandó rendszer választása, mintsem egy bizonyos terv létesítése állapíthatásuk már meg.

B. ur tervét bonczolgtatván a' magyar kir. építészeti igazgatóság, ellene tett észrevételeit helyesli, és minden aggodalmiban osztozik, hozzátevéen még, hogy áruszállításra nézve igen kétes lenne a' csatorna eredvénye, dacára a' mostani vizut általa történendő tetemes megrövidítésének, mert, sokkal több áru levén fel — mint lefelé szállítandó, a' csatornabani nagyobb vizesés miatt nagyobb vonóerő is kívántatnék azok felvonatására mint a' Dunán; mi, ha a' csatorna kiállítási roppant summájához mért vámbér is hozzájárul, a' hajózást aligha elősegítené.

Mi pedig a' vizeróveli dolgoztatás elvét illeti, ezt a' jelen században alkalmazhatónak nem tartja, részint mert nem hiszi, hogy az állítólag kínálkozó 9 millió köb-ölnyi viztömeg ezen száraz vidéken rendelkezésre feltalálható legyen, (mert ha annyi van, az szerinte bőven elég volna arra, hogy a' roppant kiadás megkimélthessék, és hogy a' viz a' leggyeszterűbb csatornában zsilipek által a' Tisza és a' Dunához levezetessék); részint pedig azért nem, mert eredménye csak az lehetne, mit az építészeti igazgatóság oly kimerítőleg kimutatott, mellyel e' tárgyra nézve is tökéletesen egyetért; mert, ha a' viznek oly erő tulajdoníthatatnék,

hogy a' csatorna medrét kiassa: akkor csak varázserővel lenne utóbb gátolható, hogy azt, ha kész, ismét el ne rontsa. Egészen fölösleg azért előtte a' vizeró ebéli hatályosságának határát tovább nyomozni, bonczolgtatni és vitatni; hanem ezen rendszert egyszerűen mindenkorra mellőzöttetni javasolja.

Ezek folytában szinte fölöslegnek tartja B. ur ezen rendszerre alapított költségvetését csak tárgyalni is, de véleménye kiegészítése végett mégis kijelenti, hogy az előleges ársára a' B. ur által kiszámított 1,937,320 ft, mintegy 30%nyi ráadással szaporítva tán elegendő lehetne; de legszerecsés esetben is megfoghatlan előtte — hogy B. ur a' mellőzhetlen emberi kéz segélyére és a' szükséges gépek használására csak 74,500 ftot számít; mert ha B. ur maga azt mondja, hogy a' munka végbevételére hat esztendő, tehát 3190 munkanap leendő szükséges, és ezen summával a' fenebbi 74,500 ftot felosztotta volna, akkor talán saját nem kis meglepetésére látta volna, hogy egy napra csak mintegy 34 ft esnék, mi alig 50 — 60 munkás fizetésére lehetne elegendő, mennyivel egy 50 órányi hosszúságú csatornavonalnál bizonyosan nem fogja beérni, mert így egyegy munkásra mindkét parton 1 2/3 — 2 óra hosszúságot harminczszor nagyobbra számította volna, semmi tulzást nem követ vala el, mert még akkor is 800 — 666 láb esik egyre. Hasonlón kevesli, mit B. ur a' hidakra számít, mert szerinte 20 illy hid leendő szükséges, melyek összes költségét csak 33,200 ft-ra teszi. Ha azonban a' csatorna szélességét tekinti az ember, és a' hidak ahoz szabandó magasságára, figyel, minden tulzás nélkül feltehető, hogy egyetlen egy hid is elfogja a' minden huszra kitűzött sommát nyelni.

Illy szempontokból indulva állítani kénytelen, miszerint feltéve, de soha meg nem engedve, hogy a' vizeró legszerecsés sikerrel használható, a' csatorna nem hat, hanem 14 millióba fogna kerülni, emberkézzel kiásatva pedig az egész csatorna költsége 50,274,400 p.ft-ra számítandó; melly összeg roppantsága miatt B. ur egész terve felrételével áttér Váshelyi Pál ur terveire,*) mellyeket, ám-bár ezek is csak hiányos vázlatok előtte, mégis tagadhatlanul jobbakká ismér el, egyedül azt nem helyeselvén, hogy a' csatorna oly nagy dimenziókban tervezeték, mi-hogy folytában elősorolja azon előnyeket, mellyekkel a' keskeny és csak kisebb hajókra alkalmazott csekélyebb csatorna a' széles és a' legnagyobb dunahajókat is befogadó csatorna előtt bir, és hivatkozik ebben a' legpracticusabb népre, t. i. az angolokra, kik általában a' kisebb és ez által olcsóbb csatornáknak elsőbbséget adnak.

Illy saját terve szerint építendő kisebbszéri 5 1/2 láb mélységű és 40 lábnyi szélességű csatorna költségét, mellyen mégis 1500 — 2000 mázsányi hajókat szállíthatni vél, 11,751,998 p.ft-ra teszi; hogy pedig ez 8000 mázsányi hajókat is birhasson, az összes csatornai költség 14,167,998 p.ft-ra fogna rugni.

Ha a' nagyszerű kiadások elkerülése végett gőzerő használtatnék a' viznek a' bugaczi pusztá magasságáig föl-emeltetésére, akkor kisebb hajókra alkalmas csatornát 6,240,894 p.ftért vél építhetni; hogy pedig illy csatornán nagy hajók is mehessenek, az összes költség 8,761,934 p.ft-ra rugna.

Mind ezek után kötelessnek érzi magát a' társaságot arra figyelmeztetni, hogy minden tapasztalások nyomán a' csatornák előleges költségvetései mindig bizonytalanok, és hogy a' végrehajtás mindenkor, még a' legjártságabb 's legbecsületesh mérnökök által tett előleges számításokat is gyakran háromszor, sőt négyszer felülhaladta.

Ha vállalkozó a' status, akkor ezen baj még túrhető, mert a' nagyobb költség az által kiegyenlíthető, hogy a' status illy vállalatnak minden közvetett és közvetlen hasznait maga élvezzi; de másképp áll a' dolog magántársulatoknál, hol az illy költségvetési áthágások pótolhatlan károk.

Azon esetre tehát, ha a' társaság végső elhatározásánál figyelembe vétetnének ezen nézetek és a' kiszáritás, a' malmok 'sat. előnyeiről lemondani hajlandó lenne a' társaság, 's Pest és Szeged közt csak a' közlekedés könnyítését venné czélba: azon esetre javasolja, hogy ezen vonalon inkább vasut építtessék, mellynek tervét és költségét mindjárt elő is terjeszti.

Véleménye szerint nemcsak az egész tájkék, hanem ennek minden forgalmi viszonyai is nagyon kedvezők egy vasut-létesítésre, és még azon kívül, hogy a' pálya lejtőségén semmi nevezetes nehézség nem fordulna elő, rövidebb is lehetne a' vonal a' csatornavonalnál, 's egy népes helyiséget sem kellene érintetlenül oldalán hagyni. Az egész pályavonalon sem költséges hidak, sem magas töltések nem szükségesek, mivel épen az, mi a' csatorna létesítését oly

*) Mellyek a' Jelenkor 's Bp. H. mult évi vitáiból ismeretesek. Szerk.

annyira gátolja, a' vizek t. i. folyók es patakok teljes hiánya, csupa kedvezés a' vasutrá nézve, mellynek itt csak két akadály gondolható, t. i. a' szükséges anyag hiánya a' pályá megkavicsolására és a' futóhomok; hanem ezek meggyőzhető, kivált az utóbbi, ha a' homokos környék bizonyos távolságra tevényes földdel lekötetik és bevettetik, mi által hamar meggyepesülne. A' hófúvatok ellen, mellyek illy rónaságon, hol erdők és hegyek a' szelek dühét meg nem törhetik, az által lenne a' pálya védendő, hogy töltéseken inkább mint mélyedéseken vezetették, vagy pedig az által, hogy mindkét oldala magas töltésekkel kerítették be, mellyeken eleven sövények neveltetnének. A' megkavicsolást pedig Pestről, hol ezen anyag bőségben található, az egész pálya hosszúságára véli eszközölhetőnek, sőt ezen kavics Szegedre szállításából még nevezetes bevételt is ígér a' vasuti társaságnak, mert az ottani egész környék ezen, az utak csinálására nélkülözhetlen anyagi szűkésben van, és a' vonatok Pestről úgy is sokszor üresen Szegedre menni lennének kénytelenek, minthogy a' szállítandó áruk nagyobb mennyisége alólul várandó.

Ezen vasutat pedig csak lóerőre javasolja építtetni, mert ollyanon 3,400,000 mázsányi teher 128,000 frnyi évi költséggel szerinte szállítható, mi mázsánként csak 12 1/2 krt számítva, 580,333 ft évi jövedelmetigér, melly összeg egy 8,715,000 frnyi tőke 6 pctes kamatját adná; minthogy pedig az illyen vasut számítása szerint csak 5,700,000 p.ft kiállítási költségbe kerülné, világos szerinte, hogy míg a' csatorna semmi jövedelemre sem nyujtana reményt, a' vasut igen valószínűleg száztól tizszel, legrosszabb esetben pedig 8 — 9 pctet jövedelmezne. — Mű n c h e n b e n, junius 21kén 1845. (Folyt. köv.)

Horvátországi dolgok. A' közelebb hozzánk érkezett horvátországi lapokban egy pont egy tétel tűnt ki.

E' pont, e' tétel: „jul. 29ke 1845.“ Az olvasó közönség előtt ismeretes e' nap következtéseivel; e' napon tartá ns Zágráb megye tisztújító székét 's e' napon nyujtatott a' felbőszült pártszellemnek áldozat, de melly áldozatra a' szelid emberiség átkát mondá ki 's az általa megsértett alkotmányos szabadság órangyala mind e' napig sem érkezett vissza még az egyetértés olajágával. A' tizenegy ravatal látványa, az elsápadt arcok néma kifejezései megnyiták e' nap emléket viszszatasító képeivel most is. A' pártoskodásnak ennél szomorítóbb példájával nálunk legalább nem hamar találkozunk; olly demonstratio volt ez, melly a' nemzet jós intés gyanánt figyelmeztelheti a' szakadás, ellentőrekvések 's kártékony megtámadások gyászos végzetére; 's kérdjük: okult e' csak egy is e' párt emberei közül a' neveztem katastrofán? alig!! A' husztörök sok példát be-széll el a' pártirigység, ellenségeskedés 's fondorkodásoknak, akadhatni nem egyes jelenetekre, hol a' törzsapa tete-meit rejtő koporsó fölött kapcsolódtak ö s z s z e a z i v a d é k o k v a s m a r k a i t ö r h e t l e n b a r á t s á g r a, és itt, itt Horvátország emberei közt látszik e' ezen kívánatos tüneménynek bármilyen előjele is? Kik e' kérdésre feleletet várnak, olvassák el a' tizenegy koporsó feliratát: „hodie mihi, cras tibi“ 's birni fogják azt. Rég mondatott már, midőn a' sors valamely nemzetet megverni akar, polgárai közé a' viszszavonás magvait hinti, mellyek tüskepokollá, sátnáhadakká növekedve megteszik ama hatást, mit a' legedzettebb ellenség végre nem hajhata. Horvát véreinknek jó lenne e' jósmondatra gyakrabban megemlékezniök, hogy betegsükből mielőbb felüdüljenek.

Jul. 29én, midőn a' harangok megkondultak hirdetve a' gyászünnepet, Zágráb népsége csoportonként vonult a' főgyház felé az engesztelő miseáldozat bemutatására. Az Agram. Zeitung megjegyzi: hogy a' gyászmisze szokásos szertartásokkal végződött, de a' jelen voltak könyves szeméit tekintve híhetni, hogy a' mult év fájdalmi még nem nemultak el az illető keblekben. Ne is nemuljanak el, hanem inkább változzanak ovó emlékké 's intó jellé az iránt, hogy ott, hol a' legszebb polgári jogok gyakoroltatnak, hol hivatalnokait választja vagy utasítja a' nemes: ne vessessék más a' küzdelem mérlegébe, mint ok; és szálljon illy jelen harczra észszel, érdem érdemmel 's higyék meg az ellenérzetüek, hogy illy sajn. eseményeksoha nem leendnek tanuji, hanem a' közös haza szép felvirágzásán — gyászünnepe helyett — örömmünnepe szentelhetnek.

Ezen nap emléke hasonló mozgalmat támasztott Körös megyében Kapronczán is, hol is már jul. 27én osztáltak ki a' gyászczédulák, mellyeken az elhunyt választók nevei, életidejük, 's feláldoztatásuk körülírva volt olvasható, egy-szersmind felhívásul szolgált a' lakosokhoz a' harmad napon tartandó gyászünnepre leendő megjelenésök végett. Másnap jul. 28án estszürkületkor megkondultak a' harangok, hirdető a' szomorú nap elkövetkezésének előestéjét; a' halottak ünnepe nem von az illy arcokra kitűzőbb fájdalomjeleket, mint a' zágrábi halottak ez évnápa. A' környék urai és aszszonyai szinte be levén a' szándékoltszertartás tervébe avatva, seregesen gyülekeztek a' kis Kap-

ronczára. Vámenet a' vákanonok 's h lenváltak több nek reggeli végzé a' gyámozogható a' misét a' záAz Agram. miként az egközökkel 's enóságben. —

A' turo megbízott kin ként azon ki végett táras gyükésén elh nyok 's oklev dologra von közönség jel

Széchenyi

jul. fogytán. Széchenyi Is kezett Tokaj mé elindult ni a' ns gró lül a' Tisza m veszélyét fe den illy tusk már eddig is niának —

23án viszsza szinte“ észr hallgathatn dalmenethe üszni — mit

jába lajstrom fontosság h 's iparüzési tatást pedi lepő, 's rész nép tanusítá van akarata közbenfekv mondvá —

utja minél a esett tehát, Szabolcsnak találko százezer h lanul, hog birtokosak ság alakult megküzdve ga is akarj boles az ú gőz általi (gyelfutója germocsár de igazságg

De a viszszafel cztalan Tis tára előző reje; és a' szinte kime nak ama v leyk körny cres coeli caput recl vad mada megirták: ezen kis g mozgó né dicső ész, vajjon mir (az is ped megfordul dult; nem jában a' p soha nem rult hantj vesztesség hiszen a' r ve rég kir ság, erő mellyet el séhez has vények, id

ronczára. Végre 29-én már reggel 8 órakor megindult a menet a városi székesegyház felé, hol Zsuvics Ádám tisz. kanonok s helybeli lelkész végzé a gyászmisét; innét a jelen voltak több ujan érkezettel a szerb templomba sereglenek reggeli 9 óra után, hol Stekovics lelkész-helyettes végzé a gyászlythurgiát; végre 10 órak. a lakosság öszves mozogható tömege a sz. ferencziek egyházába sietett, hol a misét a zárda guardiánja Horvát Róbert mutató be. — Az Agram. Zeitung⁴ ezen ájtatoskodásoknál is megemlíti, miként az egyházak mindenütt tömve voltak gyászoló imádkozókkal s egyetlen egy szemet sem lehet látni száraz minőségben. —

A turopolyaiak ellen támasztott vádak vizsgálatára megbízott kir. biztos K. megkezdé ebbeli működését; egybéként azon kívánatára, hogy a levéltár szabad átnézhetőség végett társassék előtte föl, a turopolyai közönség közelebbi gyűlésén elhatározta: hogy szolgálatára csak azon irományok s oklevelek terjesztetnek elő, melyek egyenesen a dologra vonatkoznak; azonban ezeket is k. biztos ur a ns közönség jelenlétében tekintheti csak meg. †

Széchenyi Istv. gr. Zemplényben, S. A. Ujhely jul. fogytán. F. hó 22-én Pannónia⁴ gőzös, a rajta utazó Széchenyi István gr. és társaságával szerencsésen megérkezett Tokajhoz, honnan rövid másfél órai pihenés után ismét elindult V. Namény felé; Berceznél azonban tovább menni a ns gróf tanácsosnak nem tartván, minthogy ezen fölül a Tisza medrében sok tóként mondanak lappangni, melyek veszéllyel fenyegethetnék a hajót, főleg, mint itt volt, minden illy tuskós helyet kijelölő intézkedések nélkül; minővel már eddig is volt—de csekély kikerülhető baja — Pannóniának — éjszakára horgony vetetett s másnap, vagyis 23-án visszaindulás határozatot Tokaj felé. Itt egy kis „ószinte“ észrevételt Szabolcs szomszédunkat érdeklőleg nem hallgathatunk el. Pannóniának eddigi útja hasonlított diadalmenethez, mit részint a ritkaság Tiszán gőzöst látni úszni—mit sokan még tavaly is jámbor ohajtások litániájába lajstromzának — részint pedig a nagyszerű jelenték és fontosság hazánk alföldi vidékének gazdasági, kereskedési s iparüzési felvirágzására okoztak; ezen örvendetes fogadtatást pedig nemcsak a partokat tarka láncolatként ellepő, s részint bámuló, részint szive mélyéből örvendező nép tanusítá, melynek szinte van a haladásról fogalma s van akarata is annak ereje szerinti pártolására: hanem a közbenfekvő helyhatóságok is — teljes dicsőretekre legyen mondva — eddig mindent elkövettek, hogy Pannónia próbatúja minél akadálytalanabb s minél biztos legyen; nehezen esett tehát, hogy az e részbeni elmaradottak közt épen ns Szabolcs megyével kelle a Tisza Jasonának s argonautáinak találkoznia, azon Szabolcsal, melynek legalább fél-százezer holdföldje hever mozsár alatt annyira használatlanul, hogy még teknősbékákat sem kaphatnak az illető birtokosok praestatió, vagy árenda fejében; s most társaság alakult erős akarattal és buzgó a létesítésben, mely megküzdve az óriási bajok tömegével Szabolcsnak, ha maga is akarja, ajándékozand vagy felszáz ezer holdat; és Szabolcs az útkönnnyítésben ezúttal még is elmaradt! pedig a gőz általi (vasút- vagy gőzhajó által) közlekedés első kengyelfutója s hirnöke a valódi civilizációnak, e szerint a tenger-mocsárság ősi birtokosaitól — tisztelet, becsület nekik, de igazság szerint még is csakugyan hanyagság volt ez.

De a dologra. Berceztől másnap jó korán a gőzös visszafelé röpült Tokajhoz. Habzott haragjában a rakoncátlan Tisza, mint a puszták remondája, melynek szűz hátára először pattan fel ügyes huszár, kit lehajítani nincs ereje; és a fenékre vonulának a halak, a milliók, melyekre szinte kimondatott a civilizáció ítélete, stb. És mit gondolnak ama végtelen nádasok, ama százados posványok, melyek környékén lakó emberek homlokára írva van: „volucres coeli nidos habent, filius autem hominis non habet, quo caput reclinet!“ Igen ám! non habet, mert békák, csikók és vad madarak lepik a földet, melyről a krónika ósbetűji megírták: „Alföld a világ egyik paradicsoma.“ De most! ezen kis gőzös, egy eleven holt fa és vastömeg, annak hátán mozgó néhány ember s ezek fejei, és e tiszta főkben rejülő dicső ész, a keblekben dagadó tett-erő, magasztos akarat, vajjon mire mindezek itt a nádályok honában, hol veréb is (az is pedig csak nádi) sirva fordul meg?! Hej uraim! megfordult a világ, csak hogy ez egyszer szerencsésen fordult; nem látják önk a pórt amott lobogó ing's gatyájában a partokon, szemei e magától mozgó hajóra, mint soha nem látottra feszülvék, míg szive vért izzad víz alá borult hantjaiért; de e látás — habár csak pillanatra is, feledtetni veszteségét vele s ki tudja: nem a végzet intése e ez? mert hiszen a nagy bölcsék a természet rendes folyamából itélve rég kimondták, és mi tapasztaljuk: hogy minden nagyság, erő és hatalomnak megvan a maga ne tovább-ja, melyet elérvén, lassanként enyész felé közel emelkedéséhez hasonló fokokon; ezt látjuk az emberek, állatok, növények, idő, szóval mindennél, mit a világigazgató hatal-

mas természet előnkbe ad: ime urak! a Tisza is elérte kicsapongásának borzasztó netovább-ját, mert szakértők szerint 64 ezer holddal többet borít ma, mint borított tíz évvel ezelőtt; enyészete felé kell tehát e dulogásnak is közelítenie s mivel ezen közelítés természetes uton alig vagy csak szörnyű hosszadalmas időbe kerülne, igen czélszerű, hogy romlása mesterségesen sietessék; s ez az, mit Pannónia via facti demonstrál.

Reggel volt, mintegy 6—7 óra közben, midőn gőz-sünk Tokaj partinál megállapodott s kikötött; figyeljete: szolgálók egy képpel, mit nem fogtok mindennapnak találni. Midőn a boráról egykori híres város felé közelgünk, tarack- és álgudörgések moraja üt füleinket, mely a dicső nedvet termő kopasz bérczről szászoros viszhangban gördüle végig a sok mérföldnyi hosszú hegyaljai hegylanczolatlan s közölvén azt szomszéd Borsod és Abauj testvérivel szétterüle a rónán, hirdelve mindenkinek, hogy jó a férfú, kinek nagyszerű vállalatoknál pusztá neve is biztosíték! Volt valami magasztos és hisztóriai e hangmorajban; midőn a tatár és török villogtatá itt öldöklő fagyverét s vér és lángözönbe dönté a tájt, melynek elpusztulta után már könyei sem maradtak a sírhatásra; e hangmoraj akkor harcot és háborut hirdetett a vidéknek; és ma! a 19-dik század derekán szinte harcot és háborut hirdetnek. Ne ijedjenek meg önk, hisz Tokajtól mind Török-mind Tatárország messze; harcot hirdetnek a kártékony vízelem ellen! S avagy olly könnyű ütközethet tartják e önk e mérényt, hogy a hasonlatban némi fölőselet keresnek? Nem így urak; őseink rá raktak elleneikre, s ezek megfutottak, viszszajönők mindez időig nem volt bátorság; s legfeljebb is néhány száz honfi élet vitéz áldozata tevé szomoruvá a győzelmű örömet; holott e vízi elemek olly ellenségek, melyekkel 14 vármegyének s vagy négy kerületnek egyszerre százezrenként kell csatába szállania, erőt és pénzt áldoznia; s a győzelem? a győzelem még is mi messze van! Harcot — pedig valódi harcot jelentenek tehát ama dörgedelme, melyek Tokaj hegyeiről szerte hangzanak ifjait és vénét, embert és némbert, arisztokratát és demokratát, papot és katonát ki a barátságos partra unszolva. És nézzék önk e derült reggelt, a világteremtés első reggele nem lehetett ennél pompásabb; minden olly szép, olly vidám; maga a harag és irigység is a nagyszerű meglepetés miatt pillanatra elszunnyadt. Nézzék önk a partokat, a boszus hullámok csökjaitól részegültek, mint mozganak s mintegy hajladoznak a tömeg alatt, az emberezek terhe alatt, mennyit egyszerre békealkalommal még sohasem fogadhatának. Zemplén, Szabolcs, Borsod, Abauj és Heves és Hajdu kerület itt jelen volt egy csomóban, és egy ajakkal dörgé el az üdvözet és „jó reggel“ azon hatalmas szavát, mire megrendült Tokaj, s az ég mosolygott oda fen, hogy széles jó kedvében magyart is teremtett. Hej uraim! dicső nép ez a magyar nép, kár róla ugy megfelejtkezni; higység meg önk, habár a gömbölyű világnak végső csucsáig hajózanak is, magyart csak itt, és sehol másutt nem fognak találni. — Ott hol a két folyam (Tisza és Bodrog) párosul, állott a néptömeg mind a két parton; egymástól kérdegetve: melyik Széchenyi gróf? ki ingyenért (de már ezt nem) adja vissza víz-borítja földjeinket? E közben csolnakok eveznek a közelgő gőzöshöz tömve daliás s lelkes szabolcsi ifjakkal, és szívvidító hurokat pengető cigányokkal; „üdvözlégy — istenhozott — jó reggelt“ harsogtak csupa jószívűségből a pozsgás ajkak; a tulpartról pedig a sáropspataki banda olly lélekhatólag rántá meg a „Rákóczy“ indulót, hogy a hisztóriai dicsőségű helyen hallva ezt olly faju kegyelet szállotta meg lelkünket, mely pillanatra megfeledkezik a jelen élvei s munkáiról, s csak a multnak édes-keserű emlékein csüg; végre a nemzeti lobogókkal diszitett Pannónia a kanyarulatból kibontakozván megállott a nép előtt. Dörgöttek az álguyok, morogtak a porral hízalt mozsarak, a zene folyvást pengett és csengett — de mi volt e hang a felmagasztosult nép hangjához hasonlítva? semmi; vagy mint porszem a nagy pusztában, parányi csep a végtelen tengerben. Legalább öt ezer torok egyszerre harsant meg, minden tábornoki jeladás nélkül: „Éljen Széchenyi“ s e hang hozsuzu, légrészketető s őszinte volt, ugyan e néphang zúgó harsogás s közt lépett partra a nemes gróf; a hatóságok előre küldöttségeket neveztek, üdvözetére, ámde „quis contra torrentem?“ itt háttérbe nyomult minden kaszti olly hathatós volt a nép nyilatkozása; tisztelettel rohant az előre s olly szives „isten hozott“ — atkiáltott magas vendégének s nagy-emberének, mi ha régi világban történik, Jericho falai alatti zajjal mérközhett volna. Ezrektől környezve, zene, dob, trombita, mozsár s álguy-robaj kíséretében lépdelt a haza derék fia Beckné aszszonyság háza felé feltartóztatlanul, míg a diadalívhez érkezett, mely tiszteletére emeltetett a nálás zemplényi nép által. Itt az örömtől hevült kedélyek féket vetének indulatainak, s meghallgatták a szép szót, melyel ne-

vőkben a gróf üdvözöltetett. A diadalív készüllete a milly csinos, ép olly jellemző s jelentékes volt, tekintve a körülményeket. Magában az ivben egy élethű szívárvány játsza remek színeit, melybe nagy betűvel írva volt Széchenyi s a szívárvány és diadalív felett e szavak: És mondá Isten: „ime a frigy jele“ alatta pedig: „hogy vízőzön ne pusztítsa többé a földet.“ Mintegy 20 tiszta fejrbe öltöztetett kis lányka az ártatlanság és bizodalom élő jelképei megindítólag emelék a jelenetet, végre a nemes gróf egész kíséretével eljutott a Becknéféle házba*) hol vidám és fesztelen társalgásu ebéd fűszerezé e nap tarka eseményit. Estve mintegy 6 1/2 órakor a társaság tagjai tencelyre szállván még azon estve Sáros-Patakra értek Brezenheim Ferdinand hgnek várába szállván s ugyanott tanácskozáván, pihenvén s vendégeskedvén. —

24-dikén egész nap Sáros-Patak örvende a nemes grófnak és társaságának. — 25-ken pedig a nemes gróf az utazók néhányival S. A. Ujhelyen keresztül hajtva a Bodrogot alkotó folyamok s a Tisza némely nevezeteb pontjai megtekintésére rándult Vársárhely, Garany, Zéteny felé Leleszre Paleocapa társaságában. 27-én az egész társaság S. A. Ujhelyben gyűlend öszsze s innen induland Debreczen felé, de úgy hogy Ung, Bereg és Szabolcsnak az áradás és szabályozásra nézve legesiklandósabb pontjait ez utjában, aug. 3-dikáig megvizsgálja — és így nemcsak Komorót és Kerecsenyt, hanem Naménynál a Szamos-torkolatot is. — Magyarok istene vezérelje az Árpád hazája újja teremtésén fáradozókat; egybékntmi is velők tartunk. — Mindenütt olly valódi s páratlan lelkesedést tanusított a nép s olly diadalmenetet alakított, minőhöz hasonlót nem látott még, őszinteségre nézve legalább, a Tiszapart. Leirhatatlan annak leplelten öröme s ragaszkodása s nem ok nélkül, mert százados pusztító ostorátul az árvízűl alaposan reményli örökvalóságát, e fölött gőzhajó által nyíltak látja útját nemcsak a Dunára de a tengerre is és így a világkereskedésre a vagyonosabb s így Tokaj (Zemplén) a szolnoki vasutlétesítésével egynapi távolságra jut az ország szívéhez.

S-Ujhely jul. 27-én. Ismét utazás, ünnepélyes fogadtatás, örömrivalgások és tarack-ropogásokról írhatok, csak hogy e jelenetek már nem Tokaj, hanem S. Ujhely és környékén szerepeltek. Nm. grófnak s utazási és szabályozási fővezérünket Széchenyi Istvánt a Bodrogköz nevezeteb pontjait meglátogattakor a zemplényi hidasnál utközben a bodrogközi nemesség tisztelgő banderiuma üdvözölte, mire Leleszen a praemonstrati kanonokoknál települt meg. Hej be jó kedvvel s örömmel irnék Leleszűl mint sok század óta hiteles helyrűl, ha már ezt Szirmay Antal Zemplény megye ismértetésében ki nem merítette volna; szívesen beszélnek a derék szerzetes férfiak vendégszerető szívességükről, s a kényelemről, melyről gondoskodának tudva azt, hogy a magyar lelkesedés még a gratulációk hallgatásában is kifárad, s vajmi jól esik ilyenkor főleg a keleti álmos vérenek a kényelem; megdicsérem tehát őket, de ime indul a menet Ujhely felé, tehát csak köszönet és emlék. Igen igen! emlék, hiszen a mi egész életünk csupa emlék, csak aztán a T. szabályozás is emlékre maradjon! No ettől ugyan ne tartsanak önk; mert ezentiszai emlék leend ugyan, de ollyan, mely országos felvirágzást vonand magy után; minthogy lehetetlennek tartok annyit lelkesedést, olly lángoló ügyszereket csak pusztá pillanati hatásnak tulajdonítani, lehetetlennek pedig kivált azért, mert a legfontosb kérdésrűl az „enyim tiédrűl“ van szó, mely pár kitétel pedig, főleg közelebb időben, Magyarországnak is megtevé hatását, miután többé szép szó s üres privilegiumból nem állíthatni az ősi hintó elibe sallangos kantáru négyes fogatot, s hogy nem lehet, nagy részben a Tisza is oka, még pedig nemcsak a felső, hanem az alsó magyarországi is, itt pedig már mindenütt azt mondják az urak: „Tiszát regulá-zunk, elveszszük tőle jogtalanul bírt földjeinket, hogy kényelmesebben élhessünk s négyes fogatban is parádézhassunk.“ És ez vet csakugyan valamit a latba, mert híjába, adjuk meg eredeti fajunknak, mi övé: fényleni szeretünk még a szénégetők közt is; de tovább. Leleszűl ő excellentiája Mailáth Antal gr. ó nmlgához rándult Perbenyikbe s onnan S. Ujhely felé tartott, hol készen vártak bennünket vendégszerető magyar szívek, szóra tette egyiránt kész keblek, terített asztal, kényelmes szállás és valódi tokaji bor, melyet fájdalom! csak magánházaknál élvezhet Hegyalján is valódiságában az ember! Esti nyolcz óra után lehetett, midőn nagy grófnak a határt állépte, s már morogtak az ormok s a tisztelgő hangokat szászoroson hangoztaták vissza!

*) E házban 1820-ban C. angol k. hg. is megfordult s ugyanott ebédelt, hol a vendégszeretet most Széchenyi gróftól üdvözölé. Akkor az asztalon fő diszedény (Aufsatz) egy eüst herbence volt valódi tokajival megtöltve, s azon kényelmes használhatóság végett egy kis csap is; e csap forgatása s a leszivárgott nedv kóstolgatása ugy megtetszett a vendég herczegnek, hogy gyakori működés után édesden alutt el mellette.

tehát e' fiatal művész, ki nevezetesen e' szakkól szándékozik meríteni ábrázolatit. — Nemzeti színházunknál a' hőség dacára is jobbadán szép közönséggel találkozunk; összehasonlítás végett elcsátunk a' dumapart felé is, — és ott kényelmesen nyújtóznunk láttunk egy pénztárnokot és ásitozni az ellenőrt, kik lelkiismerethe vágó dolognak tartják ily télen élet mellett tovább is vesztegni. Mához egy hétre Czako, Leoná'ja lép színpadra — Lendvaynak jutalma, szerzőnek dícsősége leendő; a' közönséget pedig már előre ostromolja a' kíváncsiság: minő dramát fog 4 személy játszani? — Mult héten egy barátunk későcskén sietvén józsefvárosi laka felé, a' nemzeti muzeum mögött számos példányval találkozték az éji botrányoknak; hol sok egyed az éj esendét használta feslett élete áldozópillanataul; s ő kénytelen győződék meg arról, hogy a' lapok által említett éji füttöngések itt csakugyan jelentéssel bírnak; mert a' tolvajság 's éji merények hős népe valóban itt ütt fel tanyáját. A' környelő őrség érkezésére mint egy jeladásra valamennyien egy rézszen át tünnek el, s miután ez gyanúlan elvonult, ismét háborítatlanul folytatták éji kalandozásukat. — Oláhország fejlődése fővárosunkban mulat. — Naplónak gyászjelentéssel részesítjük be. — Folyó hó 7dikén reggeli 5 órakor belsejére szállott 's minden gyógyomóddal dacolt altestbajokozta több havi szenvedés után szenderült jobb életre Pestmegyében Törtelen nemes Sebő Gábor, a' pesti kir. egyetemen 3dik évi jogtanuló (szül. 1827. aug. 15kén); a' nyolcz nap híján 19 esztendősből elhunyt szép reményű munkaszeretet melletttus elmetelhetőségű ifjában szülője 's testvérei egykori támaszokat, rokonai örömeiket, 's baráti és ismerőji hív társukat veszítették. Áldás és béke poraira!

Amerika.

Jul. 30kán a' washingtoni képviselőházban a' vámlabil 114 szóval 95 ellen keresztül ment 's 4dikén a' tanács elibe hozatott. Az ugynevezett harczéteri tudósítások csekélyszerűek. A' háboru ugy látszik elaludt 's csak a' tampicói öbölben fordult elő egy kis álgyszatás, midőn t. i. a' mexicóiak Tampico folyón czirkált három naszad őtalma alatt, annak balpartján álgyszatást felállítani, az amerikaiak ellenben ezt akadályozni akarták. Taylor tábornok még Matamoros mellett áll; a' vele szemközt álló mexicói sereg száma, állása 's nézete felől közelebről mitsem tudni. Az új mexicói parancsnok Santa Fé hallomás szerint nevezetes haderővel nyomult a' határok felé, a' Kearney ezredes alatt törtéendő californiai hadmenet akadályoztatására levén kirendelve. Egyébiránt mindenki meg volt Paredes okvetlen bukása közelségéről győződve. A' mazatlani őrség is maj. 7kén ellene és Santa Ana mellett nyilatkozott. Az új congressus Mexico városban összegyülekezett 's Paredes mint az uxorleansi lapok állítják, — tüstint az egyesült státusokhoz intézett hadüzenet újítására szándékozték azt felszólítani. Veracruz, honnan a' tudósítások jun. 16kaig terjednek, folyvást erős ostrom alatt állt.

Portugália.

A' kormány egy végzeményt bocsátott ki a' miguelista fölkelési kísérleteket illetőleg. Az ezt kísérő miniszteri tudósítás következőleg hangzik: „Aszszonyunk! a' felforgatási előzvények és szerföltött vétkes merényletek, mik Tras os Montes tartomány némely kerületeiben előfordultak, felséged minisztertanácsában azon meggyőződést keltették, miszerint néhány javithatlan párthive a' száműzött herczeg ügyének, a' portugál nemzet nagy 's nemeslelkű mozgalmát meghamisítani iparkodnak, — egy olly mozgalmat, melynek minden tekintetben czélja ez országban az alkotványos szabadságlevelet 's felséged ezzel összekötött trónját az érintett alaptörvénynek mostani szükségének 's a' közszükséggekhez illesztése által mindinkább megerősíteni. Noha felséged miniszterei meg vannak győződve, hogy ama tények az ország őszszes jóllétét nem veszélyeztethetik 's hogy azokban nem vesznek 's nem is veendnek részt elismert becsületességű 's erkölcsű komoly férfiak, bármilyek voltak legyen is egy v. más időben 's más korszakban politikai eszmék 's nézeteik; noha bizonyosak arról, hogy illetén jeliszavak nem találnak viszhangra értelmes, munkás 's hű részében a' portugál népnek, félre mindazáltal még sem ismerhetik, miszerint az ingerültség 's közzavar közepett, mit az utóbbi mozgalom majd mindenütt hátrahagyott, néhol zendülésre felhívás 's elásgtelen sugalmak legalább pillanatig vakithatták az elámitott vagy szenvedélyes embereket, kikre áruilólag elfélnkítés 's aggodalmak által hatottak, rendtelenséget 's hiu reményeket támasztván közlük 's őket kibágásokra ingerelvén, mik a' nyugalom 's rend helyreállításával homlokegyenest ellenkeznek. Ily körülmények közt a' köző parancsolólag kívánja, hogy jelentékeségökhöz képest alkalmas rendszabályok hozassanak, mik szerint az ország rendes állapotát illetőleg fenálló kormányzati eszközök helyébe némely rendkívüliek lépjenek. Ezen elvektől áthatottan 's elhatározva, a' fenforgó események által ránk háramlandó felelősséget magunkra vállalni, szerencsénk van felséged elibe a' következő végzeményt terjeszteni. (Aláírások).“ A' végzemény tartalma pedig ez: „Tekintvén azt, mit előttem minisztertanácsom felhozott, elhatároztam, miszerint ideiglen 's újabb parancsig a' következő hajtassék végre: 1sö czikk. A' portoi, bragai, viannai, villareal, braganza 's averioi közigazgatási kerületek egy

igazgatási testületet képezzenek, 's egy másikat hasonlólag a' vizeni, coimbrai és guardai kerületek. 2d. czikk. Mindegyikében a' két igazgatási testületnek egy első középponti hatóság létezzék legfőbb polgárfőnök nevezet alatt. 3d. czikk. Az egyes kerületek polgárkormányzói minden testületben, illető kerületeikben előforduló eseményekre nézve közlést a' legfőbb polgárfőnökhöz intézendnek 's ugyanettől veendnek utasításokat, határozásokat, gyámolításokat minden sürgetős esetben, mik gyors eldöntést 's előgondoskodást kívánni fognának. 4. cz. A' legfőbb polg. főnökök korm. tól nyerik az általános, külön és esetleges utasításokat, mikre az ezen végzemény által nyert magasb kötelességeik teljesítésére szükségök találna lenni. 5d. czikk. A' legfőbb polgárfőnök fenállása nem oldja fel a' polgárkormányzókat kötelességöktől, miszerint mint eddigelő, kormányommal egyenes levelezésben maradjanak 's a' szükséges utasítás és parancsokat egyenesen a' különféle státustikárságoktól fogadják 's ez áll nem egyedül az igazgatás rendes folyamát, hanem mind azt is illetőleg, mi az előfordulható események 's rendkívüli szolgálatokra vonatkozik. — Minden ágzatu miniszterek és státustikárok ehez tartás magokat 's végrehajtása iránt gondoskodjanak. Kelt belemi palotánkban jul. 1jén 1846. (Aláírások).“ Ezen végzemény következtében, melyet azonban a' hivatalos kormánylap csak jul. 6kán tett közzé, duero 's mandegoi főkörmányzókul, rendkívüli felhatalmazványokkal, de Beire visconde 's Fonseca Magelhaes nevezettek 's így világosult fel e' két férfi küldetése, mely iránt a' közönségben addigelő bizonytalanság uralkodott.

Anglia.

Jul. 20kai alsóházi ülésben dr Bowring a' hadi főtitkár-tól kérdé: miféle lépéseket tett a' nemrégiben korbácsütések miatt meghalt katona halála tárgyában. Fox Maule kinyilatkoztatá, miszerint ama 150 korbácsütésre Whit katona rendes törvényszéki uton ítéltetett, mivel aliszlet megverte, 's e' büntetés jun. 15kén végre is hajtott a' nélkül, hogy az orvos részéről ellenvetés tétetett volna. Kevés nappal azután a' katona mint szolgálatra ismét alkalmas jelentetett föl 's csak ezután történt halála. Az e' tárgyban hírek igen tulzottak; egyébiránt a' vizsgálat most is folyvást tart. Erre Russell lord emelkedék föl 's tervét a' czukorvám tárgyában fejtegeté. Megjegyzé, hogy ha a' miniszterek csupán önkényelmességökre tekintenek, akkor e' tárgy a' jelen ülészakon többé meg sem penditetett volna; de ollyan czikkrol van szó, melyből az angol nép évenként 11 — 13 millió font sterlingnyit fogyaszt, a' magasb vám következtében fölemelt ár tehát igen érezhető, valamint azon mód által, a' mint a' vámok most fölemeltetvék, a' státusjövedelem sokat szenved. Az előbbi kabinet is indítványozott már czukorvámcsökentést, de az olly csekély volt, hogy az abból várhatott fogyasztási növekvés nem leendett elégnagy a' státuskincstár jövedelmei szaporítására. Russell lord e' miatt, miután a' gyarmati czukor a' belföldi fogyasztásra többé már nem elég, könnyitni akar az idegen czukor behozatalon. Fő ellenvetés ez ellen a' rabszolgaságtól borzalom; de gypot, dohány, réz 's tb. melyeket szinte rabszolgamunka természet, aggodalom nélkül boesáttatnak be. Jávai 's manillai czukort beboesátnak, mert hiába szükség van idegen czukorra, noha ott is a' czukortermesztéssel foglalkodó néposztály csak ollyan nyomorult állapotban teng mint a' rabszolgák; sőt venezuelai 's éjszakamerikai czukrot is, ámbár a' rabszolgák által természettel fenálló szerződés alapján, mik szerint mind a' két ország a' legkegyeltembebb jogaiban részesül, hasonlólag a' szabad kéz-termesztette czukorhoz be kell boesátni. Ellenben a' braziliai 's cubai rabszolgacukor vámtilalom által ki van zárva, ámbár Spanyolország is szerződésileg hasonló bánásmódot igényelhet mint Éjszakamerika. De az Anglia által kizárt rabszolgai czukor mégis vétele talál valamennyi országban 's így a' kizárás czélja, t. i. a' rabszolgaság-eltörlés nincs elérve. Ekkép elesvén az okok, miken az eddigi törvényhozás e' részben alapult, világos az eredvény, hogy ezen czikkre nézve is, mint az előbbi kabinet kereskedelmi reformjában a' többit illetőleg minden korlátozás megszüntetendő 's a' népnek a' legjobb, legolcsóbb piacz nyitandó. A' kormány indítványa ez: a' rabszolgacukorra rótt fölemelt vám tüstint szünjék meg egészen 's az idegen czukorra tett vám lassankint csökkentesék, míg az angol gyarmatival egy lábra jut 's tb. mint már említve volt.

Azon zavar, melybe a' régi pártok újabb események következtében estek, világosan azon módban mutatkozik, melyel azok most parlamenti üléseikben csoportosultak. A' jobb vagy miniszteri oldalon ülnek legelől az új miniszterek és párthiveik, aztán tulfelen csupa védvamosdiak, főgyháziak 's a' fiatal Irland, az ellenzéki padokon ül Peel 's barátai, aztán a' gyökeresdiak Duncombe 's Wakley. A' lordok házában pedig a' védvamosdiak, a' Peelféle lordokkal az ellenben pedig a' védvamosdiak 's velök Brougham lord is, ki most Stanléy lord 's Buckingham hg szomszédja; Wellington hg ellen-

ben 's Ellenborough gróf nemleges ülést foglaltak el a' keresztpadokon.

Az angol kir. földmivelő társaság jul. 19én Chichester lord elnöklele alatt Uj-Castleban tartotta évi lakomáját, melyen Cambridge hg is jelen volt. Cleveland hg egy áldomás alkalmakor nyilvánítá, mikép ő, daczára a' gabnavédvám-ellenesek győzelmének, mégis reményli, hogy a' társaság tovább is fenálland 's virágzandik. A' földmivelés ugyan súlyos csapást szenvedett, de ez a' földmivest ne retentse el, sőt inkább hatalmas ösztön a' britt haszonbérőnek, ki most saját erejére van szoritva, ezt lehető legnagyobb buzgóság 's igyekezettel alkalmazni 's munkára fordítani.

A' belga királyt a' M. Herald szerint jul. 25kéről minden pillanatban várják Londonba. Ő felsége a' keresztelési ünnepen jelen lesz a' buckinghampalotában. Ugy hiszik, hogy Kent herczegnő 's első házasságbeli fia Leiningen hg Leopold királlyal a' szárazföldre menendnek vissza.

Jul. 24ei alsóházi ülésben a' mostani czukorvámbernek septemberig leendő meghoszsabbittatását illető bill 's Bentinek lord egy indítványa, miszerint f. eszt. september helyébe 1847d. julius hónapja tétessék, megbukott. — O' Connell Dani hoszszu válasziratot bocsátott a' lapokban közre Miltoun lordnak szólólag, melyben fejtegeti, hogy miért nem hagyhat fel, mint neki ő lordsága tanácsolta, még ideiglen sem a' repealizgatással 's főleg azt iparkodik kimutatni, hogy a' britt parlamentben irlandi pártalakulás memmikip nem remélhető. A' legutóbbi repealgyűlést igen gyéren látogatták 's a' repealpénztári heti jövedelem igen csekély volt. A' szabadelvű vasárnap lap Examiner köv. megjegyzésre vesz alkalmat: „Semmi csoda, hogy a' repealügy nem halad előre. Hiába koronázta meg magát O' Connell szép repeal sipkájával, hiába viseltek zöld kabátot az 1782-ki clubb baráti 's tagjai, hiába ajándékozza Irland szabadtója legifjabb fiát — minden el van rontva iszonyu következetlenség által, roppant vétek fekszik az elv ellen ezen ügy vezetésében. „Irland az irlandiaknak“ — a' jelszó; de milly ellenkezőleg hangzik ez ama gyűlölettel minden iránt, mi száz, vagy ezektől való. Irland az irlandiaknak! jól van! tehát miért nem az irlandi nyelv és egyedül ez, Irlandnak és az irlandiaknak? Miért fertőztetik ajkaikat az irlandiak a' mi nyelvünkkel? Vajjon nem régi maxima e', miszerint melly népi ellensége nyelvét hozza be magánál, ez által már félig meghódítottatott? O' Con. egy darabka angol gyártványt sem akar testén viselni, ruházata egészen honi irlandi; azonban angolul beszél 's Irlandot az irlandiakért olly nyelven szólítja fel, melly nem irlandi — az unio nyelvén! Vajjon Irlandnak nincs e' régi, dus, saját nyelve? Valóban szükség, hogy minél előbb gyakorolják magokat az engesztelődesi csarnok falai közt az erini szólásban, hogy azt később college-greeni parlamentházukban használhassák. Míg Irland ismét nem beszél vagy ír gaél nyelven, nincs joga kiáltani: Irland az irlandiaknak! Addig e' szó: repeal! csak újabb kifejezés a' régi fejtelenség nevezet helyett.“ Az isméretes Warner kapitány hoszszas időig értekezett Russell és Palmerston lordokkal. Az Atlas ezt írja: „ha a' kormány Warner kapitánytól megveszi a' találványt, akkor az orosz kormány kész egy gentleman ismerősünknek, ki állítása seirnt a' titkot szinte birja, ennek közléseért roppant összeget fizetni.“ „Mentsen isten!“ kiált fel egy másik lap.

Jul. 25kei angol lapok szerint a' corki kikötőben horgonyzó hajóhad sir W. Parker admiral vezérlete alatt, parancsot kapott Lissabonba indulásra 's az ottani vizeken négy — hat hétig czirkálásra. „Albion“ sorhajó már előbb vitorlázott oda.

Olaszország.

A' vasutépítés az egyházi státusokra nézve meg van engedve; kilátás van a' tartományi közigazgatás megváltoztatására 's így a' rómaiakat azon édes remény táplálja, hogy az egyházi státusokra új boldogabb idősak következnek. — Rómában még minden a' lefolyt napokra (jul. 17. 18. és 19.) midőn ugyan a' pápai büntfeledést ünnepelték, vigan emlékezik 's azokat juliusi dícső napoknak nevezgetik. — Midőn jul. 18kán az angyalvári börtönökben ült foglyok szabadságukat visszanyerék, egyikök, ki még a' börtönben is vétkeztvén, tovább vala bünhödendő, ott hagyatott; azonban a' szentséges atya közörmül bünhödési idejét ennek is engedte és szabadságát visszaadta.

Julius 21én ő szents. a' tanulványi gyülekezettel, melly is 15 bibornokból áll, személyesen tanácskozott. Először történt e' gyülekezet fenállása óta, hogy ülést a' pápa előtt tartá. IXd. Piusnak trónraléptekor tett ígérete tehát, miszerint az oktatás ügyét ujan 's a' század szelleméhez alkalmazva rendezendi, csakugyan nem sokára teljesül 's nem fog többé csupa reményül tekinteni. Jul. 23kán kezdődtek a' nyilvános kihallgatások, miken ő szentsége alattvalóit rangkülönség nélkül fogadja. Ezek előleg havonként kétszer tartatni határozattak 's felváltva nőkre is kiterjedők. Jul. 27kén a' pápa először vala a' consistoriumot őszszehi-

vatanodó, mellyen néhány püspök-hirdetésen kívül, a' szent gyülekezethez beszédet szándékozik tartani.

Törökország.

Hallomás szerint az Angliába utazott Ibrahim pasa barátai's párthivei minden iparkodásukat arra fordították, hogy az egyiptusi alkirályt konstantinápolyi útjától addig, míg amaz viszsztatrend, eltartóztassák. Azonban Mehemed Ali nem engedé magát e' tanács által megtáborítottatni's elutazott még jul. 4kén. Utja céljáról azt írják Alexandriából, miszerint az egyiptusi uralkodást illetőleg megállapított örökülési rendszerre vonatkozik, miután az öreg Ali második fiát Abbas pasát, kire bizta eltávózása pillanatában a' kormánygyeplőt, kívánja utódjaul. 'S hihetőleg sikerülend is ezt neki kedvence Abbas számára kieszközölni. Az említett kivül Mehemed Ali még egyéb fontos engedélyeket is akar a' szultántól nyerni. De feledé az egyiptusi levelező, miszerint M. Ali épen ez utóbbinak meghívására utazott Konstantinápolyba 's így gyanúsításai nem látszanak biztos alapon nyugodni.

Spanyolország.

Jul. 15kei pampelonai hírek szerint ott a' tisztek közt összeesküvés fődüzetett fel, mellynek célja állítólag a' főlegvár elfoglalása 's egy nyilatkozvány-kibocsátás volt. Egy az összeesküvésben részes káplár árulta el társait, mi-

re 17 katona's polgárszemély fogatott el.— A' madridi kormányzó megtiltá katona-tiszteknek a' polgári öltözetben járást.

Franciaország.

Jul. 29kén ismét gyilkos kísérlethez nyult a' gonoszlelkűség Lajos Fülöp ellen. Henry József aczélművész két pisztolylövést tón a' király felé, midőn ez családostul épen a' tuilleriesi erkélyről a' júliusi népiünnepekre rendezett hangversenyt hallgatta; Lajos Fülöp azonban sérületlen maradt. Bővebben jövő számunkban.

Egyébir.

Peel Londonban megbetegedett. Számosan kérdészködének lakában hogyléte iránt. Jul. 15kén délután azonban ismét kikocsizhatott, 's erre kevés nap mulva már a' képviselőházban is meg vala jelenendő 's meg is jelent.

A' francia bank jul. 10kei kir. rendelvény által leszámítási (disconto) hivatal-állíthatásra hatalmaztatott fel Valenciennesben. Ezen új segédintézet egészen a' főigazgatóság vezetése 's felügyelése alatt áll.

Franciaországban híres nevű parlamenti versenyláts lépett föl. Perier Kázmér ez, kit nem annyira ön mint atyja érdeme fog a' követkamarába vezetni. Ő maga megvallá, miszerint „azon név által, mellyet visel, akar bejutni, személyes érdeme nem levén, miután rendszerető ember,

conservatív, békebarát 's az igen mérsékelt haladás pártolója.“

A' dán országgyűlés Roeskildében jul. 15kén nyíltatott meg. Dániába a' svéd király és királyné megérkeztek 's a' néptől nagy lelkesedéssel, a' kir. háztól pedig külön szivességgel fogadtattak.

Franciaország több részén a' naphőség oly nagy, hogy több ember, például Niortban három földmives a' szabad mezőn napszúrásban meghalt. „A' föld Niort környékén — szól a' tudósítás — mintegy izzó-kemence, mellyből hervasztó 's fojtó lehellet ömlik.“

Az éjszaki vasut Franciaországban, párisi lapok szerint, már nevezetes jövedelmet hoz, az év végeig naponkénti 25 ezer frank bevételre számítanak; most már 20 ezret hoz be naponként.

Január 1sőjétől dec. 31keig 1845. a' francia gyaratokban 1505 rabszolgá nyert szabadságot. Az 1830—1845ig szabadokká lett rabszolgák összes száma most 54,247.

Egy'albániai nagy török csoport a' montenegrói birtokba ütött, 's martalékul néhány marhaesordát hajtott el.

A' belga tanács a' Franciaországgal kötött kereskedelmi szerződés iránti törvényjavaslatot 49 szóval 4 ellen elfogadta.

63ik szám.

Gőzhajózási jelentés.

Csütörtökön folyó augusztus 6án 's ettől kezdve minden másod nap nevezetesen:

6án, 8án, 10kén (augusztusnak) 's így tovább egy különös gőzhajó induland Pestről Győrbe, és pedig, ha semmi akadály nem gördül közbe, mindig:

reggeli 5 órakor,

honnét (Győrből) következő napon reggeli 8 órakor Pest felé visszaindul. A' gőzös épen úgy föl-mint lefelé utazáskor a' szokott állomásoknál, u. m. Vác, Esztergom, Komárom és Gönyő mellett meg fog állapodni.

Pesten, augusztus 3án 1846. A' gőzhajózási hivatal által. 2—3

Csöd. Breznóbánya szabad királyi város f. é. sept. 7kén választand nemzetifőtanodája 1ső s 2ik osztályu fiui állomásra tanított. Ezen tanítói székekkel járó évi jövedelmek következők: 140 pfor. készpénz, 24 pforint szállásbér, 12 köbös öl búkkfa, azonban a' fizetésnek 170 pforra leendő felmeltetése iránt az illető kormányzókhoz folyamodás tétetett. Folyamodhatnak egye-

dül római katolikusok, kik praeparandiában tanítóknak kiképezetvén, képességüket valamint azt: hogy magyarul, tótul és németül tökéletesen tudnak, bizonyítványokkal megmutathatják, és erkölcsi jellemük ellen semmi kifogás nem tétethetik. Folyamodások a' városi tanácshoz irányandók. Kelt az 1846k. évi július 29kén Breznóbányán tartott közgyűlésből. 1—3

† Meghívás a' jegyzés ellen kölcsönösen biztosító magyar egyesület közgyűlésére. Az egyesületi szabályok 21. §-ának értelmében f. é. augusztus 19kén Pesten a' nemzeti Casino kisebb teremében délutáni 5 órakor évi közgyűlés fog tartatni, mellyen az egyesületet érdeklő panaszokon és javaslatokon fölül az idézett §- szerinti kormányzó tagok is választandók lesznek. Mirendezve az egyesület tagjai tisztelettel meghívandók 's minél számosabban megjelenni kéretnek. Pesten, jul. 28kán 1846. Elnöki meghagyásból Gyurmán Adolf egyesületi jegyző.

Csöd tanítói székre. Breznóbánya sz. kir. városába kívánatik kisebb osztályu leányok számára tanító, kinek évi fizetése 250 pftból, szállásbér fejében 24 pftból és 12 köbös öl búkkfából áll. Ezen állomásra folyamodhatnak egyiránt katolikus és evangélikus tanítói hivatalra kiképzett és feddhetlen erkölcsű 's jellemű egyedekek. Minthogy pedig ezen tanító rajzmesster is leendő, rajzolás szabályszerinti

órákban tanítani köteles lesz, okvetlenül szükséges: hogy mind tanítói képességéről, valamint arról: hogy magyarul, tótul és németül tökéletesen tud, hiteles bizonyosságokat, mind pedig sajátkezü rajzolás is folyamodásához mellékeljen, és azt f. é. szeptember 7ke előtt, melly napon a' választás véghez megy, a' városi tanácsnak előterjeszse. Kelt az 1846k. évi július 29kén Breznóbányán tartott közgyűlésből. 2—3

Gyári jelentés. Gróf Zay Károly ő méltósága Trencsény megyében fekvő zay-ugróczy posztógyára igazgatóságának szerencséje van a' tisztelt közönségnek ezennel jelenteni, miszerint a' nevezett gyár már teljes működésben levén, minden nemű posztó — tüffel — tosking — nadrág 's stb. kelméket, lehető legjutányosb áron, nagyobb mennyiségben is állít elő. Eddigi raktárai Zay-Ugróczon, Bucsányban, Trencsényben és Nagyszombatban léteznek; ideiglenes rakkhelyül azonban vásárok alkalmikor mind Pesten, mind hazánk egyéb főkereskedelmi piaczaibírand. Kik e' gyárat bizalommal szerencsésíteni akarják, sziveskedjenek akár egyenesen Zay-Ugróczra alulirt gyár igazgatóságához, akár Bucsányba gyártulajdos gr. Zay Károly ő méltóságához, akár Nagyszombatba Richter Eduard posztó- és divatáruház utalni rendelvényeiket. Zay-Ugróczon, július 25kén 1846. A' gyár igazgatósága. 2—3

2109. Árcsökentési hirdetvény. A' m. kir. építési főigazgatóság részéről ezennel közhírré adatik: hogy a' budai kir. vár vizgépe hajtására 1846/47 évre megkivántató igás lovak kiszolgáltatása iránt f. évi augusztus 1án reggeli 9 órakor az említett kir. hivatal irodájában árcsökentés fog tartatni. Kik tehát e' kir. vizgép-hajást felvállalni szándékoznak, az érintett napon,

19) pengő forintból álló bánatpénzzel ellátva megjelenni ezennel felszólíttatnak. A' szerződés aláírása alkalmakor, az árverés után megállapított kötbérnek száztól tízeze szavatosságul leszen lefizetendő; a' szerződés külön feltételeiről pedig az említett hivatalnál szokott órákban értekezhetni. A' m. kir. építési főigazgatóság által. Budán, július 28án 1846k. évben. 3—3

Haszonbérbeli jelentés. A' Széplak-Apáthi uradalom a' tisztartói lakban folyó eszt. szeptember hó 1ső napján reggeli órákban nyilvános árverés útján 1847-dik évi január hó 1ső napjától kezdve, három esztendőre fog haszonbérbe adatni. Széplak-Apáthi helységben levő pálinka- és serfőzőház 24 köblös szántóföldekkel, nemkülönb az ugy nevezett majori, zabavai, sugári koresmák, és mészárszék.

A' Rás, felső-Olesvár, Beszter, Zdoba, Alsó-Hutka és Garbócz helységeken található koresmák és mészárszék, minden koresmához tartozó féltelkenyi külső illetőségekkel. A' felső-olesvári határon levő vagy 50 kaszás berek rétek. Haszonbérbe venni szándékozó a' kivándó bánatpénzzel ellátva, az említett napon és helyre meghívandók, mikor is a' haszonbéri feltételek, mellyek másképen a' tisztartóságául is olvashatók, nyilváníttatni fognak. Kelt Széplak-Apáthiban július hó 21-dik napján 1846. Berniczky Imre uradalmi tisztartó által. 1—3

ÉRTESÍTŐ.

1846.

A' Rás, felső-Olesvár, Beszter, Zdoba, Alsó-Hutka és Garbócz helységeken található koresmák és mészárszék, minden koresmához tartozó féltelkenyi külső illetőségekkel.

A' felső-olesvári határon levő vagy 50 kaszás berek rétek. Haszonbérbe venni szándékozó a' kivándó bánatpénzzel ellátva, az említett napon és helyre meghívandók, mikor is a' haszonbéri feltételek, mellyek másképen a' tisztartóságául is olvashatók, nyilváníttatni fognak. Kelt Széplak-Apáthiban július hó 21-dik napján 1846. Berniczky Imre uradalmi tisztartó által. 1—3

Haszonbérlet.

A' nagyméltósága magyar kir. udvari kamara rendeléséből közhírré tétetik: hogy f. évi augusztus 25dik napján reggeli 9 órakor Budán a' kincstári épületben néhai báró Malonyai János magvaszakadivál a' királyi ficsusra szállott, 's nemes Hoves vármegyében kebelezett tiszta-varsányi pusztá negyedrésze és Balla egész pusztá akár külön, akár pedig együtt a' jövő 1847dik évi Sz. György hó 21diktől számítandó három egymást követő évre nyilvános árverés útján haszonbérbe fognak adatni.

A' bérleti szándékozó tehát az érintett napra ezennel meghívandók, hogy a' fentnevezett mind két jószágra nézve össze-

sen véve 800, külön véve pedig 400 pengő forint bánatpénzzel ellátva személyesen, vagy törvényes meghatalmazottait, 's képviselőik által megjelenni, vagy írásban, 's hasonlóan a' fenkijelelt bánatpénzzel ellátott ajánlataikat a' kitűzött árverést megelőző napon, de minden esetre a' legközelebb bekövetkező augusztus 25dik napja reggeli 9 óráig a' nagyméltósága magyar kir. udvari kamara elnökségének benyújtani el ne mulasztassák.

A' nyilvános árverés végezte utáni ajánlatok el nem fogadtatnak. Az árverési 's haszonbérleti feltételek Budán a' kincst. számvevői, valamint Ó-Budán is a' kamarai főtisztai hivatalban megtekinthetők. 1—3

Magyar pezsőgőber végeladása. (Ausverkauf). Az ismértetes, igen jól pezsőgő, tartós, minden idegenszerű anyag hozzávegyítése nélkül készült, 's ezenfelül semmi főfajdalmat nem okozó magyar pezsőgő (Dell' Adamy Mih. örökösai által gyártva) részlegenként igen jutányos áron egészen eladatik. Bővebb tudósítással szolgálnak felőle Weiss B. és társai irodájában Pesten a' nagyhid-utczabeli Weiss-féle ház 1ső emeletében 678. sz. alatt. 2—6

Hirdetés.

A' nagyméltósága magyar kir. udvari kincstár részéről közhírré tétetik: hogy a' jövő 1847k. évi hűtelő havának 26-val a' pesti angol kisasszonyok nevelőintézetében egy nemes származásu kincstári tisztviselői leány-növendék helye fog megüresülni, mellyre való nézve az illető tisztviselő ezennel figyelmeztetnek: hogy illető folyamodásukat legfeljebb f. évi október utolsó napjáig a' magyar kir. udvari kincstár ígatói hivatalánál mulhatatlanul benyujtsák; megkivántatik pedig hogy a) ezen nevelő-intézetbe a' kérdéses megüresülő helyre jutni kívánkozó növendékek valóságos magyar kincstári, gazdasági, bányászti, vagy pedig postai nemes

származásu tiszt leányai, vagy árvái és legalább 8, legfeljebb pedig 12 esztendősek legyenek, kik tudnillik még a' tanulói kortul nem haladták.

b) Négy rendbeli eredeti bizonyítványt szükséges az eszedező-levéelhez mellékelni, ugymint: 1) a' kétségtelen nemességről szóló hitel, bizonyítványát az illető törvényhatóságnak; 2) kereszt-levelét; 3) himlőoltási, vagy arról szóló írást, hogy a' növendék a' természetes himlőt szerencsésen kiállotta; 4) orvosi bizonyítást annak egészségéről 's ép testi alkotásáról.

c) Az eszedező-levéelben még azt is szükséges megjegyezni, hogy hány gyermeke legyen az eszedező tisztnek, 's mennyi időt töltött legyen a' királyi kincstári szolgálatban. Budán július 8d. 1846. 1—3

Főhívás a' gyári alapító részvénytársasági tizes részvények 6dik részletének befizetésére. Az igazgatóság részéről közhírré tétetik, miként az alírt tizes részvények utáni szabályszerű 6dik részlet befizetésének határideje f. 1846k. évi szeptember 1sőtől bezárólag 15keig leendő. A' fizetések történnék Pesten, a' társasági pénztárnál (széltutczá gr. Pejachevich-ház 2d. emelet) és a' vidéki ügynökségnél. Kelt Pesten augusztus 1jén 1846.

Hirdetvény.

A' nagyméltósága magyar kir. udv. Kam. (darab ír, és 200 darab többnyire két éves ra rendelése következtében közhírré tétetik, hogy a' folyó évi augusztus 21. és 22k. napján Buda fővárosától 3/4 órányi távolságra fekvő budáirsi koronai uradalmi juh-

akolban, ugymint: 380 darab anyajuh, 170 kos, mindnyájan spanyol származásuak, déli- és déliutáni szokott órákban tartandó nyilvános árverés útján a' többet ígérőknek el fognak adatni. 3—3

† A' gyári magyar szini egyelet részéről nyilváníttatik, hogy He t é ny i József színigazgató urral 1846k. évi szeptember 1sőjén kezdendő 4 hónapra újabb biztosított szerződés kötöttetett legyen; — a' t. e. z. színművészek tehát ezen időszakra ohajtott felvételük iránt egyenesen jelenleg Balaton-Füreden levő He t é ny i József urral értekezésre utasíttatnak. Jankó Mihály egyleti jegyző által. 2—3

Dunavizállás august. 6án: 8' 8" 0" az 0 fölött.